

Uitleningen van de digitale bibliotheek

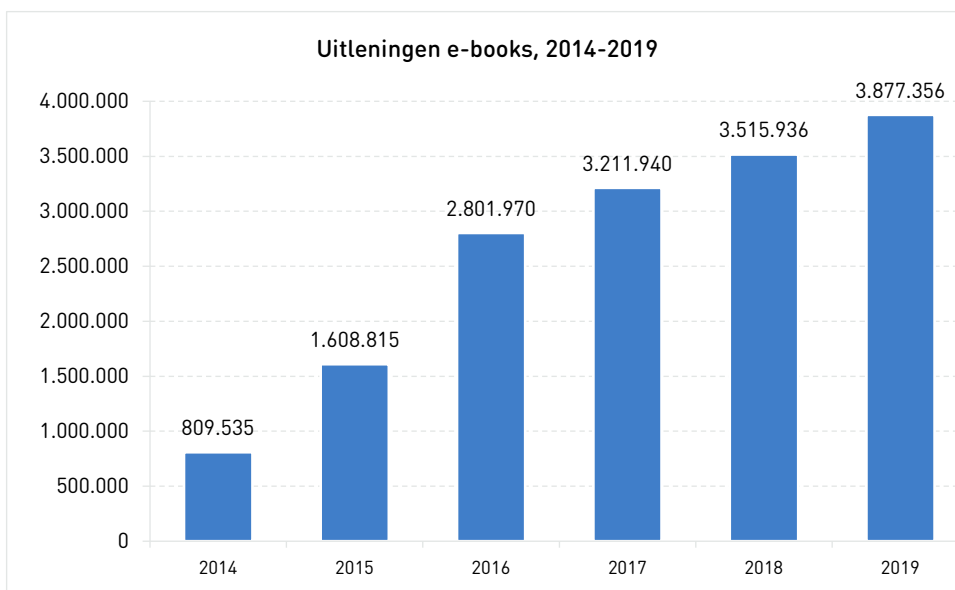
E-books en luisterboeken worden steeds populairder. Steeds meer gebruikers lezen en luisteren vanaf hun e-reader, tablet of telefoon. Zowel het aanbod als het aantal uitleningen groeit. Volwassenen vormen de grootste groep leners.

Wat is de landelijke digitale openbare bibliotheek?

De landelijke digitale openbare bibliotheek, ofwel de [online Bibliotheek](#), biedt bibliotheekleden toegang tot e-books en luisterboeken. Tot 2019 bood de online Bibliotheek ook online cursussen aan. Daarnaast wordt via de online Bibliotheek één keer per jaar [VakantieBieb](#) opengesteld: een gratis app met 50-60 e-books voor het hele gezin. De VakantieBieb-app opent op 1 juni met e-books voor jeugd, waarmee kinderen en jongeren kunnen doorlezen in de vakantie en hun leesvaardigheid op peil kunnen houden. Op 1 juli komen ook de e-books voor volwassenen beschikbaar. De VakantieBieb sluit op 31 augustus.

Aantal uitleningen e-books blijft stijgen

Sinds de start van het e-bookplatform laat het aantal uitleningen via de online bibliotheek een stijgende lijn zien, met groeipercentages van 99% (2015) en 74% (2016). Daarna vlakke de groei relatief gezien af, maar bleef het aantal uitleningen stijgen. In 2016 werden 2,8 miljoen e-books uitgeleend door de online bibliotheek; in 2019 is dat gestegen tot bijna 3,9 miljoen uitleningen (Van de Burgt & Van de Hoek, 2020; CBS, 2020a). Uit onderzoek naar leners van e-books blijkt dat de meeste boeken die worden geleend bij de online Bibliotheek daadwerkelijk worden gelezen (90%). Voor 33% van de leden is de online Bibliotheek de enige manier om aan e-books te komen (Damen & Blokker, 2017).

Bron: Van de Burgt & Van de Hoek, 2020; CBS, 2020a.

E-reader en tablet meest gebruikte devices

De e-reader en tablet zijn veruit de meest gebruikte apparaten om e-books op te lezen. Meer dan de helft van de e-books wordt gedownload voor de tablet of smartphone (58%), 39% van de uitgeleende e-books wordt gedownload voor de e-reader. Slechts 3% wordt online gelezen (KB, 2020). Dit komt overeen met de uitkomsten van breder onderzoek naar digitaal lezen: lezers maken het meest gebruik van de e-reader (51%), tablet (38%) en smartphone (26%) om digitaal te lezen. Drie op de tien digitale lezers gebruiken hier meerdere devices voor; met name hoogopgeleiden en vrouwen lezen vaak via meerdere devices (Nagelhout, 2020a). Met name jongeren maken vaak gebruik van hun smartphone om e-books te lezen (Nagelhout, 2020b).

Meer luisterboeken uitgeleend

Ook in het aantal uitleningen van luisterboeken is een stijging te zien. In 2019 werden bijna 1,8 miljoen luisterboeken uitgeleend, circa 440 duizend meer dan het jaar daarvoor. Via de VakantieBieb werden in 2019 in een periode van 2 maanden bijna 1,3 miljoen e-books uitgeleend. In 2018 waren dat nog 1,7 miljoen uitleningen. In dat jaar waren ook meer e-books beschikbaar in de VakantieBieb (62 titels versus 52 titels) (Van de Burgt & Van de Hoek, 2020; CBS, 2020a).

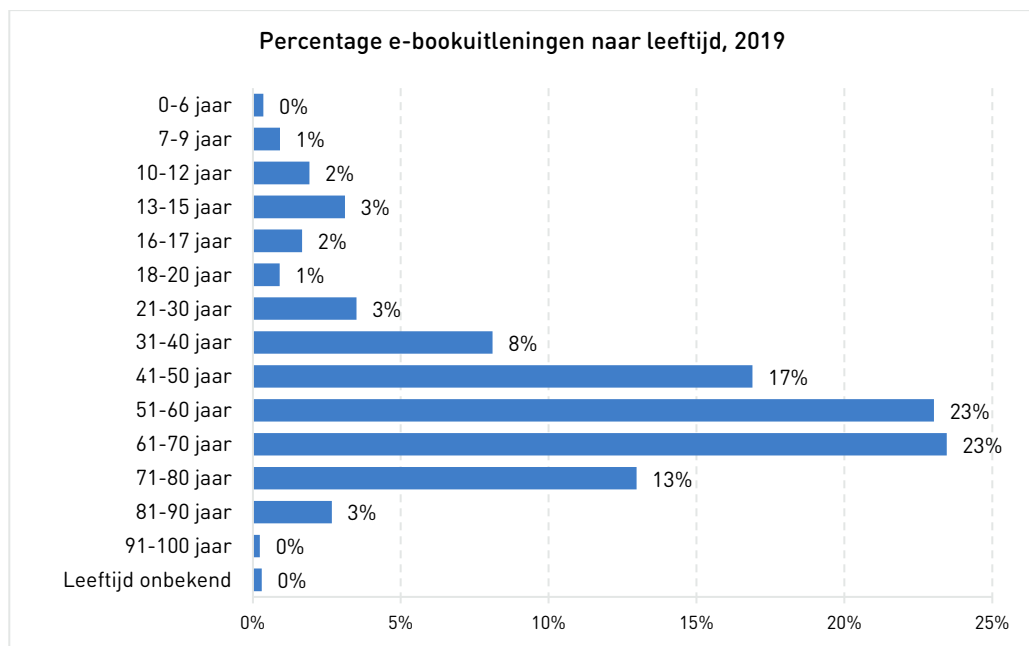
Uitleningen digitale bibliotheek	2015	2016	2017	2018	2019
E-books	1.608.815	2.801.970	3.211.940	3.515.936	3.877.356
VakantieBieb	2.255.397	1.912.518	2.223.530	1.709.225	1.279.275
Luisterboeken	171.105	337.851	890.541	1.336.695	1.776.711
Cursussen*	-	11.774	42.519	26.421	-

Bron: Van de Burgt & Van de Hoek, 2020; CBS, 2020a.

*In 2019 is het aanbod van cursussen via de digitale bibliotheek stopgezet.

Meer e-books voor volwassenen uitgeleend

Het merendeel van de 3,9 miljoen in 2019 uitgeleende e-books waren boeken voor volwassenen (89%). Met name door digitale leden tussen de 40 en 70 jaar worden veel e-books geleend. Er wordt meer fictie (87%) dan non-fictie (13%) geleend, zowel door jeugd als door volwassenen. Dit ligt in lijn met de samenstelling van de collectie e-books: deze bestaat voor 71% uit fictie. In 2019 leenden actieve gebruikers van de digitale bibliotheek gemiddeld 17 e-books. Jeugdleden leenden gemiddeld 7 e-books per actief lidmaatschap in 2019, tegenover 20 e-books door volwassenen. Het gemiddeld aantal uitgeleende e-books per actieve gebruiker stijgt nog steeds: van gemiddeld 5 in 2014 tot gemiddeld 17 in 2019. Uit de fysieke bibliotheek werden in 2019 per volwassen lid gemiddeld 20 boeken voor volwassenen uitgeleend. Het aantal uitleningen van fysieke boeken daalt al jaren, terwijl e-books in dit opzicht een stijgende lijn laten zien (Van de Burgt & Van de Hoek, 2020; CBS, 2020a; CBS, 2019b). *t Hooge Nest* van Roxane van Iperen Noort was in 2019 het meest uitgeleende e-book voor volwassenen; bij de jeugd stond *De clan van de Rode Vos* van John Flanagan bovenaan.

Bron: KB, 2020.

Top 10 meest uitgeleende e-books in 2019

	Volwassenen		Jeugd	
	Titel	Auteur	Titel	Auteur
1	't Hooge Nest	Roxane van Iperen	De clan van de Rode Vos	John Flanagan
2	Lokaas	Lee Child	De aanslag	Harry Mulisch
3	Café Zon & Zee	Jenny Colgan	Wild	Mel Wallis de Vries
4	Zomerhuis	Linda van Rijn	Het duel bij Araluen	John Flanagan
5	Rinkeldekink	Marine Bijl	Honderd uur nacht	Anna Woltz
6	Bonita Avenue	Peter Buwalda	De ruïnes van Gorlan	John Flanagan
7	Stromboli	Saskia Noort	Alles is weg	Anke Kranendonk, Lieke Kranendonk
8	Versplinterd	Karin Slaughter	Schuld	Mel Wallis de Vries
9	Ik zie je op het strand	Jill Mansell	De brandende brug	John Flanagan
10	Kinderen van de rivier	Lisa Wingate	Boy 7	Mirjam Mous

Gebruikers tevreden met leenproces

Gebruikers van de online Bibliotheek zijn over het algemeen tevreden: zowel het gebruik van e-books als het gebruik van luisterboeken wordt gemiddeld met een 7,3 gewaardeerd. Drie op de vier e-book leners zijn (zeer) tevreden met het leenproces: het inloggen, lenen van e-books en het overzicht van geleende e-books. Grootste verbeterpunt is het aanbod: 31% van de gebruikers is ontevreden over de actualiteit van de titels in de collectie (De Bruijn & Van der Hoorn, 2019).

Lezers betalen steeds vaker voor e-books

Naast de digitale bibliotheek bieden veel andere partijen e-books en luisterboeken aan. De helft van de e-books en luisterboeken wordt echter gratis verkregen (beide 51%). E-books worden vaak gekopieerd of geruild (gemiddeld 5 e-books per jaar), via legale downloads (gemiddeld 4 e-books) of via illegale downloads (4 e-books) verkregen. Het aandeel e-books dat tegen betaling wordt aangeschaft, is sinds 2016 gegroeid van 36% naar 49%. Deze e-books worden met name gelezen via een abonnementsmodel, zoals Kobo Plus (gemiddeld 3 e-books per jaar), geleend bij de online Bibliotheek (3 e-books) of gekocht bij een online boekwinkel (3 e-books per jaar). Van alle abonnementsdiensten die beschikbaar zijn voor e-books en luisterboeken wordt de online Bibliotheek het meest gebruikt. Waar in 2018 nog 31% van de digitale lezers met een abonnement lid was van de online Bibliotheek, is dat in 2020 gestegen naar 55% (Nagelhout, 2020b).

Bronnen

- › Bruijn, S. van de & Hoorn, N. van der (2019). *Bezoekers van online Bibliotheek geven hun mening. Klanttevredenheidsonderzoek naar de website, e-books app & de LuisterBieb app van online Bibliotheek*. Amsterdam: MWM2, in opdracht van KB.
- › Burgt, A. van de & Hoek, S. van de (2020). [Bibliotheekstatistiek 2019](#). Den Haag: KB.
- › Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), StatLine (2020a). [Landelijke digitale openbare bibliotheek; gebruik, accounts en licenties](#).
- › Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), StatLine (2020b). [Openbare bibliotheken; leden, collectie, uitleningen vanaf 1900](#).
- › Damen, D. & Blokker, I. (2017). *De online Bibliotheek. Wensen en behoeften van gebruikers en potentiële gebruikers*. Amsterdam: Motivaction, in opdracht van KB.
- › KB (2020). *Datawarehouse*.
- › Nagelhout, E. (2020a). [Rapportage Boekenbranche Meting 51 - 1e reguliere meting van 2020 naar het kopen, lezen en lenen van boeken](#). Amstelveen: GfK, in opdracht van Stichting Marktonderzoek Boekenvak (Koninklijke Boekverkopersbond, de Groep Algemene Uitgevers, Stichting Lezen, CPNB, KB).
- › Nagelhout, E. (2020b). [Rapportage Boekenbranche Meting 52 - Themameting Digitaal lezen](#). Amstelveen: GfK, in opdracht van Stichting Marktonderzoek Boekenvak (Koninklijke Boekverkopersbond, Groep Algemene Uitgevers, Stichting Lezen, CPNB, KB).